



۱. زمین‌های یکی از کشورهای آسیای میانه در سال ۲۰۰۸  
 ایجاد کرده است. به همین دلیل زمین‌های اعلام کرده است. زمین‌های کشت در کشورها  
 اهمیت مصرف ۱۰۰۰ و رشد روزافزون جمعیت، نیاز به کشت و توسعه  
 محسوس کرده است. ۸۵٪ بیش از سطح زیرکشت سیاه در آسیای  
 میانه، همدان، اصفهان، کردستان و آذربایجان شرقی و بیش از ۱۰٪  
 استان همدان از نظر تولید این محصول مقام اول و از نظر سطح زیر ک  
 در کشور داراست. میزان تولید سیاه در ایران در ۴۱۸۸۲۰۷ تن و در اراضی  
 ۳۰۳۱۵ هکتار است. بیش از ۱۱۸۵۹ کیلوگرم در هکتار و کم‌ترین  
 ۱۳۸۵ کیلوگرم است (نتایج آمارگیری هزینه تولید کشاورزی ۱۳۸۵).

کشاورزی  
 تأثیر  
 کرده  
 جهانی کشورهای  
 کشاورزی  
 بیش

بررسی سیاست‌های حمایتی دولت با استفاده از ماتریس ...

کمک یی یی ( ی 1386).  
 یی یی  
 یی کنونی براساس آمار نثریات  
 یی کشاورزی، طرح هزیه یی وزارت جهاد کشاورزی  
 جمهوری اسلامی ایران 1380-85 مرکز آمار ایران جمع  
 از نظر کارشناس جهاد کشاورزی  
 مربوط به شاخص مزیت نسبی آشکار شده نیز از نرم‌افزار بانک  
 سازمان خواروبار و کشاورزی (FAO)<sup>2</sup> مرکز اارت جهانی

یی یی یی  
 یی که یی  
 یی چین  
 یی وسیله  
 یی از نظر کاربرد  
 یی یی یی که قادر به اندازه یی  
 یی وسیله  
 گرفته است که از جمله  
 یی یی<sup>4</sup> یی<sup>1</sup>، شاخص مزیت نسبی آشکار شده،  
 شاخص مزیت نسبی متقارن و شاخص MI اشاره کرد ( یی یی 1383).

1- Personal Countries Trade Analysis System

2- Food and Agricultural Organization

3- Net social profit (NSP)

4- Social cost-benefit (SCB)

ی (1963) یکل برونو ی (1997). DRC ی (1997) مونکه ی (1987) ی (1997) کشورز ی (1993) کاراز (1985) کار (2002) در خارج از کشور و ی (1376) ی (1376) ی وکی (1379) ی (1383) در داخل کشور اشاره کرد.

ماتریس تحلیل سیاست (PAM)

(1) ی ی ی (PAM)

			ی	
ی	$A_i$	$B_{ij}$	$C_{ik}$	$D_i$
ی	$E_i$	$F_{ij}$	$G_{ik}$	$H_i$
	$I_i$	$J_{ij}$	$K_{ik}$	$L_i$

: مونکه ی (1989)

:

$A_i$ : رآمد کل ی یک هکتار

$B_{ij}$ : ی یک هکتار ی

$C_{ik}$ : ی یک هکتار ی

بررسی سیاست‌های حمایتی دولت با استفاده از ماتریس ...

$D_i$ :  
 $E_i$ : کل یک هکتار  
 $F_{ij}$ : یک هکتار  
 $G_{ik}$ : یک هکتار  
 $H_i$ :  
 که شکست  
 $I_i$ :  
 بیشتر  
 ی  
 $J_{ij}$ :  
 $J_{ij} > 0$  . ی  
 ی کند  
 بالعکس  $(J_{ij} = B_{ij} - F_{ij})$ .  
 $K_{ik}$ :  
 $K_{ik} > 0$  . ی  
 ی کننده  
 ی  
 بالعکس  $(K_{ik} = C_{ik} - G_{ik})$ .  
 $D_i$ : کارگه  
 $(D_i = A_i - C_{ij} - B_{ij})$  ی  
 یکننده  
 یکننده ی  
 دهد و بالعکس.

$$\begin{aligned}
 & H_i = E_i - F_{ij} - G_{ik} \\
 & H_i < 0 \\
 & L_i = D_i - H_i = I_i - J_{ij} - K_{ij} \\
 & L_i > 0
 \end{aligned}$$

یادکننده  
کارایی  
یادکننده  
یک  
یادکننده  
کسب می کند (کم می کند) بنابراین

1- شاخص هزینه منابع داخلی (DRC)

هزینه منابع داخلی در چارچوب ماتریس تحلیل سیاست زیر قابل

$$DRC = G / E - F \quad (1)$$

که نشان دهند نسبت هزینه های داخلی به ار ( )  
 (داخلی) قیمت ی سایه . این شاخص نشان می دهد که آیا استفاده از منابع، از  
 نظر اجتماعی سودآور است یا نه. این شاخص، بنگاه مورد نظر زمانی دارای مزیت  
 نسبی است که  $DRC < 1$  . ی  $DRC < 1$  هزینه واقعی تحصیل یک واحد  
 ارز بر اثر تولید یک واحد کالا بر حسب پول داخلی کم تر از یک است (1972).

## 2- ضریب حمایت اسمی محصول<sup>1</sup> (NPC)

$$NPC = A / E \quad (2)$$

ضریب حمایت اسمی محصول، نسبت درآمد قیمت ی سایه‌ای اندازه می‌گیرد. از طریق این ضریب، می‌توان سیاست قیمت محصولاتی را اندازه‌گیری کرد. NPC تر از یک باشد، از سوی دولت یاران غیرمستقیم به تولیدکننده تعلق گرفته و اگر کوچک‌تر از یک باشد مالیات غیرمستقیم به تولیدکننده تحمیل می‌شود.

## 3- ضریب حمایت اسمی نهاده<sup>2</sup> (NPCI)

$$NPCI = B / F \quad (3)$$

ضریب حمایت اسمی نهاده، نسبت هزینه‌های قابل مبادله بر حسب قیمت بازاری را هزینه این نهاده قیمت ی سایه‌ای نشان می‌دهد. NPCI کوچک یک باشد به نهاده‌های قابل مبادله از سوی دولت یارانه تعلق می‌دهد. تر از یک باشد تولیدکننده برای استفاده از این نهاده‌ها مالیات غیرمستقیم می‌پردازد.

## 4- ضریب حمایت م<sup>3</sup> (EPC)

ضریب حمایت م حاصل از تولید محصول بر حسب قیمت داخلی را به ارزش افزود تولید بر حسب قیمت ی سایه‌ای می‌سنجد، در این ضریب های داخلی در نظر گرفته نمی‌شود:

$$EPC = A - B / E - F \quad (4)$$

---

1- Nominal Protection Coefficient on Output

2- Nominal Protection Coefficient on Input

3- Effective Protection Coefficient

از طریق محاسبه این ضریب می  
 زمان بررسی کرد. EPS تر از یک باشد، سیاست ی دولت از فرآیند تولید  
 حمایت می کند. در غیر این صورت، به زیان تولید محصولات تولیدکننده عمل کرده

PAM  
 1 (FOB) صادراتی، نرخ واقعی  
 2 یق کلیه  
 (1384).

- 1- ( ) : کود، سم، بذر، ماشیه
- 2- ( ) : کار، زمین، آب، کود حی ی
- 3 (CIF) ی ی  
 (1384) . که مبادله ی  
 بودن هر نهاد به امکان مبادله و فروش آن در بازارها  
 سم و کود شیه یی 85  
 34 ( ) کا (1386) . ی ی  
 که در مورد نهاد سم و کود شیه یی یین خاطر که فروش ی ی یی  
 از کل ارزش داخلی کم 100

1- Free on board

2- هزینه حمل از مزرعه تا مراکز مصرف 2/5 درصد قیمت فوب و هزینه تخلیه و بارگیری و حمل 17/5 درصد این قیمت (حسینی، 1384).

3- Cost insurance freight





$$RER^2 = ER^1 \cdot \left( \frac{1}{1382} \right)^3$$

## مزیت نسبی

## 1- شاخص مزیت نسبی آشکار شده (RCA)

این شاخص اولیه وسیله  
کشور در کالاها  
کارایی پیش  
کشور در بازارها  
یا منطقه آشکار کرد.  
کارایی پیش  
کشور در بازارها  
یا منطقه آشکار کرد.

RCA  
کاران (1991) آکی (1981) کر افتر (1986)،  
(1380) یران استفاده کرده .  
RCA (1965):

$$RCA_a^i = (X_a^i / X_t^i) / (X_a^w / X_t^w) \quad (6)$$

$X_a^i$  ارزش صادرات کالا  $i$  کشور  $a$  در سال  $t$

$X_t^i$  ارزش صادرات کالا  $i$  کشور  $a$  در سال  $t$

کشور مورد معامله کشور مورد نظر و جهان هستند.

زیر می یف کرد:  
 $X_a^i$ : ارزش صادرات کالا  $i$  در کشور  $a$   
 $X_t^i$ : ارزش صادرات کالا  $i$  کشور  $a$

1- Exchange Rate

2- Real Exchange Rate

نرخ ارز واقعی از سایت [www.NationMaster.com](http://www.NationMaster.com) دست آمده که در مقایسه

های بانک مرکزی تفاوت قابل ملاحظه









بررسی سیاست‌های حمایتی دولت با استفاده از ماتریس ...

کشورمان روند  
 ی . طور که در جدول (3)  
 ی ندارد که ای  
 RSCA همه کشورها  
 ی جایگاه مناسب  
 RSCA  
 مورد نظر در بازار جهانی و نیز اطمینان  
 حضور در بازار جهانی نمایان  
 می‌کند. MI ی دهد کشورها یاد شده  
 حرکت می‌کنند.

(3) RCA RSCA MI به تفکیک کشورها طی 1378-85

								کشور	
								سال	
1378	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	RCA	ی
2/1	1/8	4/1	4/4	1/7	1/7	7/5	6/3	RSCA	
0/3	0/3	0/6	0/6	0/3	0/3	0/8	0/7	MI	
0/006	0/004	0/001	0/001	0/004	0/002	0/002	0/001		
1/7	1/9	1/6	1/7	1/5	1/6	1/6	1/5	RCA	
0/3	0/3	0/2	0/3	0/2	0/2	0/2	0/2	RSCA	
0/001	0/002	0/001	0/002	0/001	0/001	0/001	0/001	MI	
2/9	1/7	2/0	1/8	1/7	1/9	1/8	1/8	RCA	یک
0/5	0/3	0/3	0/3	0/3	0/3	0/3	0/3	RSCA	
0/0	-0/002	-0/002	-0/002	-0/002	-0/002	-0/002	-0/003	MI	
2/2	2/1	2/3	2/4	2/9	3/2	2/8	3/0	RCA	
0/4	0/4	0/4	0/4	0/5	0/5	0/5	0/5	RSCA	
0/004	0/003	0/004	0/004	0/006	0/006	0/004	0/007	MI	
1/0	1/3	1/7	1/6	1/6	1/5	1/4	1/4		
0/0	0/1	0/3	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	RCA	
-0/006	-0/003	-0/003	-0/004	-0/004	-0/003	-0/003	-0/002	RSCA	
								MI	

ی .





بررسی سیاست‌های حمایتی دولت با استفاده از ماتریس ...

یت کم ی ی ی ی

ی باشد که توانایی ی ی ی ی

یدکنندگان را داشته ی ی ی ی

یرد و به هر کدام از عوامل در ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی (ی)، روند کلی قیمت در کشور، نرخ تورم، درجه ی ی ی ی

ی ... را نام برد که وزن هر کدام از ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی که محدودی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی وزارت جهاد کشاورز ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی کرباسی . ی (1386) ی ی ی ی ی و صادرات کشمش

ی اقتصاد کشاورز . ی ی ی ی ی :39-59:58

ی و کرامت . (1386) ی ی ی ی ی ی ی ی

ی؛ ی ی ی ی ی ی ی ی ی کنفرانس

ی کشاورز ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی (1384) ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی ؛ ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی ی

.153-176



ی . ی . ی . (1383) . ی ی ی  
اقتصاد کشاورز 46: 41-71.

اسلامی ای بازرگانی خارجی اسلامی ایران، 85-  
.1380

(1368) . ی کمی ی کالاها ی ی ی کارشناسی

ی ، دانشکده ی  
ی . ی ی ی (1376) . ی ی ی تاثیر

کشاورزی، نتایج آمارگیری هزینه تولید کشاورز کل  
.1380-85

Aquino, A. (1981) Change over time in the patterns of comparative advantage in manufactured goods, An empirical analysis for the period 1972-1974, *European Economic Review*, 15: 41-62.

Balassa, B. (1965) Trade liberalization and revealed comparative advantage, *The Manchester School of Economic and Social Studies*, 33: 99-123.

Brasili, A., Epifani, P. and Helg, R. (2000) On the dynamics of trade patterns, CESPRI, Working Paper, Italy. No. 115.

Bruno, M. (1972) Domestic resource cost and effective protection, Clarification and synthesis, *Journal of Political Economy*, 80: 16-33.

Crafts, N. F. R. and Tomas, M. (1986) Comparative advantage in UK manufacture trade, 1910-1935, *Economic Journal*, 96: 629-645.

F.A.O, Food and Agriculture Organization of the United Nations, Online 2008.

Gilory, M. and Webster, A. (1995) Labour skills & the UK's comparative advantage with its European Union Partner, *Applied Economics*, 27: 327-342.

Laursen, K. (1998) Revealed comparative advantage and the alternatives as measures of international specialization, Department of Industrial Economic and Strategy, DRUID, *Working Paper*, No. 30-98.

Lim, K. T. (1997) Analysis of North Korea's foreign trade by revealed comparative advantage, *Journal of Econometric Development*, 22: 97-117.

Mc Intire, R. and Christopher L. D. (1985) Statistical significance of efficiency and incentives: examples from West African agriculture, *American Journal of Agricultural Economics*, November, 38-733.

- Mennes, L. B. M. and Koll, J. (1985) Intra-Industry specialization: Some observations on concepts and measurement, *International of Economic*, 21: 173-181.
- Michaely, M. (1962) Concentration in International Trade, Contributions to Economic Analysis, Amsterdam, Northholand Publishing Company.
- Mohanty, S., Fang, Ch. and Chaundhary, J. (2002) Assessing the competitiveness of Indian cotton production: A policy analysis matrix approach, Center of agriculture and rural development, Iowa state university, Working paper, 02-wp301.
- Monke, E. A. and pearson, S. R. (1989) The policy analysis matrix for agricultural development, Cornell University Press.
- Nelson B.T. and Panggabin, M. (1993) The cost of Indonesian sugar policy: a policy analysis matrix approach, *American Journal of Agricultural Economics*, 71: 432-445.
- PC-TAS, Personal Countries Trade Analysis System. (2002-2006)
- Shujie Yao, A. (1997) Comparative advantage and crop diversification: A policy analysis matrix for Thai agriculture, *Journal of Agricultural Economics*, 48: 211-222.
- Unido. (1986) International comparative advantage in manufacturing changing profiles of resource and trade, Unido Publication, Vienna United Nation.
- Vanhault, R. (1991) Exports technology in manufacturing industry, *Weltwirtschaftliches Archive*, 127: 265-280.
- Zhong, F. Xu. L. (2001) Regional comparative advantage in Chinas's grain crops, ACIAR China Grain Market Policy Project, Paper No. 1.

1380-85 (1)

	۱				
	۲	۳			
31981562/4	10543686	23502962/3	-2065085/9	۱	1385
34035730/5	26179497	3806925	4709308/1		
-2054168	-15635811	20356037	-6774394		
26957963/2	7708384/4	21739066/5	-2489487/7	۱	1384
31435032/8	2468226/9	5569138	1679667/4		
-4477069/6	-16977842/5	16669928	-2489487/7		
20437680	7506504/3	23807310	-10876134/3	۱	1383
38020684/5	24796209/1	4314849/5	9179625/9		
-17583004/5	-17289704/7	19762460/5	-20055760/2		
19704840	7280008/2	20186266	-7761434/2	۱	1382
23638473/7	20249801/3	3198602	330070/9		
-3933633/7	-12969793/1	17127664/5	-8091505/1		
15774550	4452815/7	19369208/3	-8047474	۱	1381
14592824/7	12180445/7	3441478	-899099/4		
1181725/3	-7727630	16057730	-7148374/6		
12133305	4094688/5	11334443/9	-3295827/4	۱	1380
4170367	3849370/1	2902849	-2291852/1		
7962938	245318/4	8721594/9	-1003975/3		